

Peeletšo Lenyalō

Betrothal and marriage at Phalaborwa

Monna o iletšwa go nyala mogatša rragwe ge e le mohlologadi. Gomme mohlologadi e swanetše goba mogatša moratho.

Kgoši Makhušane o be a na le moratho e lego Mogoboya. Ge Mogoboya a hwile o tlogetše basadi ba ba bedi. Gomme maina a bona ke Mehlabane le Mmatšie. Ka gona Makhušane ga a ka a kgona go ba nyala. Go nyatšega ge monna a nyala mosadi wa mathomo e le mohlologadi. Gomme gape nyatšego e ka gona ge monna a nyala ka ntle le tumello ya moloko. Gomme ke nyatšego ye kgolo ge monna a ka nyala mohlologadi wa morwa rragwe le ge e le wa malome agwe. Monna o swanetše go nyala mohlologadi wa morwa rragwe ge e le wa mogolo wa gagwe. Gape a ka nyala mohlologadi wa papagwe goba rangwane. Gape o swanetše go nyala motho yo ~~monna~~ moswa yo e lego mmeeletšwa wa gagwe. Monna o swanetše go nyala ga malome agwe. Gomme ge a sa monyale goba a sa nyale ngwana malome agwe ke go bolaya moloko goba tswalano.

Ge monna a sa nyala ngwana malome ge e le kgoši gona ngwana wa gagwe ga a na go boša setšhaba ka morago ga lehu la papagwe. Ke gona ngwana malome a mothe ge a nyetšwe ke yena mosadi yo mogolo wa motse lapeng lefe le lefe. Ge monna a ka nyala lapeng le leng pele ga lapa la malome agwe gona mosadi yoo ga se yona kgoši ya motse, gape ga tswale kgoši mo lapeng la kgoši.

Gomme mosadi o nyala mosadi yo mong ge a na le thoto yeo e senago moji wa monna. Gomme mosadi a nyetše mosadi yo mong gona o tla laola mosadi yeo bophelo bja gagwe. Gape mosadi o a nyala mohlologadi ka molao wa monna a nyalago mohlologadi ka ona. Mosadi Mokgadi o nyetše mosetsana Mahumeše.

Mosadi Mmasekea o nyetše mosadi Molepo. Mosadi Senyokge o nyetše Mosadi Maite.

639

3 Gomme tšeano e bjalo e ka dirwa go mosetsana wa moloko le ofe le ofe. Ge leloko le sa ratege gore go tšianwe le lona ke go se tswalane le go hloka kwano. Gomme gape ge motho a sa rate gore go tšianwe le ena ke ka goba mohlomong ba bo momosetsana ke baloi. Gape le ge ba bo lesegana e le baloi go bjalo. Ge ba bo mosetsana e le moloko wa go tšwafa go ka ba bjalo. Gomme ge ba bo lesegana e le moloko wa dintwa gomme ga ba dumelelwe go nyala ngwana wa motho. Kgoši Makhušane o ganela Pondo Malesa go nyala morwedi wa gagwe Matšatši. Gomme moloko wa ga Malesa ke moloko wa sehlogo gomme polelo e realo.

Gomme mo taolo ke ya tatago ngwana goba leloko kamoka ga lona le na le maatla go gana tšiano bathong ba bjalo. Gomme gape le molokong le kgogago lebake ga go dumelelwe tšiano gare galona.

4 Peeletšo e dirwa godimo ga bana le ge ba sešu go tswalwa. Gomme peeletšo ga e dirwe godimo ga bana ba basetsana fela. Gomme e a dirwa le godimo ga bana ba bašimane. Peeletšo e dirwa ka tsela tše ntšhi. Ge monna a na le maruo a ka fa monna yo a diilago gore a nyale mosadi ka ona gomme ka morago ga ge monna a na le ngwana wa mošimane goba mosetsana o tla mo iša go monna yola mong wa thoto ~~ka~~ gore a mošupe mosadi wa dithogo tša gagwe ge a belegile ngwana yo o a swanetšego go lefa dikgomo tša gagwe. Gomme ge e le mosetsana gona go tla ba mosadi wa gagwe ka kgonthe. Gomme ge e le mošimane o tla motlogela gore gobe go belegwa mosetsana. Gomme peeletšo ye ngwe ke ya go iša magadi go papago ngwana ngwana e sale yo monyane ka kwano ya batswadi. Cape ye ngwe e dirwa ke monna ga malome age. Gomme yona e dirwa ka kgopelo ya bo monna go malome age ka go iša kgomo yeo e bitšwago thari. Thari ke gore mosogana o tsoma go beeletša ngwana wa malome age.

5   Motho o a kgopelelwa ge a le ngwageng ya go nyalwa goba ya go nyala. Gomme go gong kgopelo e dirwa ka ntle le go botšišwa. Gomme mo gong batho ba e kgethela le go beeletšana ka nnoši.

Ge monna a ratana le mosetsana mme a sena thoto gona a ka diru gore a maeletše. Ke gore o tla tsibiša batswadi ba gagwe gore o kwane le mosetsana wa se mang mang.

Gomme batswadi ba tla tsibišana ka seloko sa bona. Gomme ge ba dumela peeletšo yeo ya morwa bona gona go tla rongwa motho go iša molato ka ge taba yeo e bitšwa bjalo. Ke gona ge motho a ya o swanetše go ya le mankgakgathe e lego tšhupo ya monna go batswadi ba mosetsana gore nnete o kwane le ngwana wa bona. Gomme mankgakgathe ke mpho yeo monna a ka e fago mosetsana pele ga batho kamoka. Gomme ge batswadi

6   ba mosetsana ba kwele tšeo gona ba tla biletša ngwana wa bona pele ga gagwe gore ba motsibiše tšeo ba dikwago ge e le therešo. Gomme ge a dumela taba tše kamoka o tla kgopelwa gore a ntšhe mankgakgathe goba mantshware a gagwe. Gomme x ena a ka ntšha leseka goba pheta ya gagwe gore e gome le moromiwa goba maditsela wa bo lesogana. Gomme ge batswadi ba hweditše kwano goba peeletšano ya morwedi wa bona le monna yo mong, ba tla tsibiša meloko kamoka ya bona. Gomme ge meloko e dumela go beeletšana gabona gona mmaditsela o tla gomišwa gore a yo go tšia lefepš. Lefepš ke seo monna a se išago gore sona se šupjwe meloko e lego pudi yeo e ka fiwago yo mong wa moloko wa mosadi goba bohlatse gore ngwana wa bona o beleditšwe ke monna yo mong.

Gomme bjalo monna ofe le ofe o tla tseba goba morwedi a se mang mang. Gomme ka peeletšo ye e godimo ga monna le mosetsana.

639

7 Gomme batswadi bona ke dihlatse. Gomme ga go monna yo a ka tšeanago le mosetsana yo o ge e se ena yo o a tsebjago ke batswadi ba mosetsana. Gomme ge monna a hloka magadi ga go yo a ka tsenago mo lapeng le, go fihlela monna hwetša dithoto goba magadi kamoka. Ga e le peeletšo ya go dirwa godimo ga bana gona kwano e dirwa ke meloko ya monna le mosetsana. Gomme gona ga gona potšišo. Gomme peeletšo e dirwa go kgôrô tše tšebanago le tše tswalanago. Ka peeletšo ya kwano ya batswadi moo m-eeletšwa e leng ngwana gona ga go tsebano ya monna le mosadi. Gomme ga peeletšo e le ya monna le mosetsana gona ba be ba tsebana. Ba reri ba ditaba tša peeletšanô ya monna le mosetsana ke papago ngwana le bo rangwane le bo ramogolo le ba meloko o kgaufsi goba dihlatše.

8 Motseta goba maditsela e ka ba motho yo mong le yo mong wa monna goba wa mosadi wa leloko goba wa mohuta o šele yeo a ka ba go kgaufsi le motse wa bo monna goba mothepa. Peeletšo ga e na go tia ka ntle le mantshware le lefepô. Ke gona dilo tše pedi tše di dira gore monna a seke a tlogela mothepa. Gape mothepa ga a na go tlogela monna.

Gomme tsepedišo tša nyalo di fapane kudu kudu ka dinako tša tšona. Gomme tše dingwe ke baka la ngwaga o tee. Gomme tše dingwe mengwaga ye lesome ge go thomilwe mothepa e sala ngwana. Gomme gape mo gong e ka ba mengwaga ye masome a mabedi goba a mararo ge peeletšo e diregile pele ga ge go sešu gobe le ngwana wa mosetsana.

9 Gomme mo gona peeletšo e ka tšia mengwaga ye masome a mahlano ge go sa bonale ngwana wa mosetsana ka pele. Gomme peeletšo tše ding di phethwa ke bana ba batswadi bao peeletšanô e dirilwego ke bona gomme ga se belegwe ngwana wa mosetsana mehleng yeo goba mosading yo o a ilego a tšwa ka kgomo tša peeletšo ya pele go ya ngwana wa mosetsana. Gomme ga e le ditabeng tša dipolelo ditabeng tša dikgomo tša magadi lesogana le mothepa ga ba tsibiswi goba botšišwi selo.

10 Gomme seo ke modiro wa batswadi ba bona. Godimo ga dikgomo tša magadi mo gong go ka tsena monna ge go hlalelwa ke se seng sa magadi a mosadi goba mmeeletšwa wa gagwe. Lesogana le kgopelelwa mosadi go malome a lona ka go ntšha kgomo goba pudi ya thari. Ke gore lesogana le rata go belegwa ka boswa. Gomme -pelego yeo e swanetše go dirwa ka go fiwa mosadi ke malome age. Ge rragwe a sa mo kgopelele seo gona lesogana le ka se tsebje ke malome a lona gore ke motlogolo. Gape le mmago lesogana o tla nyatšwa ke malome a lesogana gobane mohlantšha e hwago lapa la gagwe le tla hloka moloko wa gagwe wa mosadi. Ge lesogana le kgopelelwa mosadi ga malome a lona gomme le hwetše ke mmalo gona kgopelo e re re nyaka motšhoši wa maratetšo goba pitšha ka ge go se sale moapei mo lapeng leo.

11 Ga e le peeletšo ya mosadi wa pele wa kgoši e lego mohumagadi ke taba yeo e laolwago ke batswadi ba sogana leo e leng kgoši goba a sa tlilego goba kgoši. Ge kgoši e nyala mosadi wa bobedi goba wa boraro gona kgoši e ka e nyakela moo e ratago go dira peeletšo gona. Mosadi wa sea-ntlo peeletšo ya gage e dirwa ke batswadi ba lesogana ka go bega lehu la mosadi go batswadi ba gagwe. Gomme bona ba tla fetola ka go šupa mokgonyana mosetsana yo a ka bulago ntlo yeo le go tsoša sebešo seo se se sa gotšwago mollo. Peeletšo ya mosadi go mosadi yo mong e lego mothepa ke taba ye e rerwago ke batswadi ke mosadi yo o e leng monyadi.

Mokgwa wo mong wa peeletšo ke wa tsela ya molato. Ge motho a ile a bolaya motho yo mong ka tsela ya kotsi ya leru^{mo} goba selepe le ge e le sethunya go swanetše go ntšha mosetsana le geele lesega gore motho o fele. Ge motho a sena ngwana wa mosetsana a ka ntšha wa mošimane. Gomme ge go belegwa wa mosetsana ke gona o tlo išwa ke batswadi ga bo mchu gore ba bone mosetsana yo o e leng mosadi wa bona. Ke gona go honolotšwe mošimane ka mosetsana. Gomme peeletšo ye bjalo ga go išwe selo go bo mosetsana go fihlela mosetsana a gola gomme a išwa bogadi. Go go sa belegwa mosetsana gona peeletšo e tla šala e le molato

639

12

wa bao ba tlogo šala ba sa phela.

Tokologanyo ya basadi e sepela ka tsela ya peeletšo. Gomme ge go boletšwe gore mosadi ke tima-mollo ke gona bohle kamoka ba molatelago ba tla ba ka fase ga gagwe. Gomme ga go mosadi ya ka fetang yo mong ge a beleditšwe ka morago ga gagwe. Mo peeletšong monna o dumeletšwe go beeletša basadi ba bantšhi ka nako e tee ge a na le tša go ba nyala. Gomme ge a sena sa go ba nyala gona peeletšo e ka senywa mo malapeng a mang.

Bogolo bja basadi ~~gaxaxaxax~~ ba motho bo sepela ka tsela ya peeletšo. Ga e le go tšewa ga go šupi tokologanyo. Ke gore ge motho a beleditše mosetsana mme e sale yo monyane ke gona a ka tšwela pele gonyala yo mong e lego yo mogolo. Ke gona mosadi yo o tla tseba gare ga se ena yo mogolo mo motseng

13

Gomme mohlang go tsenago yola wa go beletšwa pele dithokgola di tla boa ka ngwakong wa gagwe kamoka. Mosadi yo mogolo wa motho ke ngwana wa malome a gagwe le ge a nyetšwe ka morago ga ba bangwe. Gomme mo tabeng ye gona le porifo ya ge ngwana wa malome a motho a ka hwetša gole basadi ba peleng e le bakgekolo. Ngwana wa kgoši Lepato goba Masaleng o be a išwa Bolobedu go motlogolo wa Lepato. Ke gona mohlang a tsenago ka motse ga laelwa gore basadi kamoka ba pele ba time mello gore ba tle ba tšie go mosadi yo mogolo. Ke gona ga dirwa bjalo. Ka morago ga beke di se kae mosadi a lwala a hwa. Gomme ge go ilwe ngakeng ditaola tša bolela gore molato ke basadi ba go nyalwa pele ke gona ba bolaila mosadi ngwana wa kgoši Lepato. Gomme bjalo ga go sa dirwa gore ge mosadi e le ngwana malome a hwetša ba bagolo pele go se ke gwa tsibišwa batho gore ke yena yo mogolo go bohle gobane ba ka moloa.

14

Mmeletšhi le mmeletšwa ba a dumelwa go bonana pele ba sešo go tšwana. Gomme ba dumelwe fela gona go bonana. Gomme ga na tlwaelano ka le le ge ba etelana ba sa dumelwa go boledišana. Ke gore ge lesogana le ile ga bo mosetsana ga le a dumelwa go boledišana le mosetsana ge e se bao e leng badiredi ba gagwe goba bo makgatle. Gomme ga go na pitšano ga gare ga bona. Gape ge lesogana goba monna a rata go bona mmeletšwa wa gagwe o swanetše go ya ga bo mosetsana. Ga e le mosetsana ga dumelwa go etela monna goba lesogana. Ke gore ge a ka etela bogadi a sešo a tšewa gona o tla senya bogadi bja gagwe.

15 Ge mosetsana a bitša monna o swanetše go dira bjalo gomme bja išwa ga bo lesogana. Ke gona ka morago ga bjona monna o tla ya go bo mosetsana go monna. Ge monna a beleditše mothepe o tla bonwa ka mehla a na le meruka goba le maseka mo matsogong a gagwe ka mehla.

Gape le go mosetsana go tla ba bjalo. Gomme ba ya dikošong le ba bangwe. Ge lesogana le beleditše mosetsana le swanetše go sepela ka tshekego gare ga methapa gore mmeletšwa a se be le pelaelo ya gore lesogana ga le sa ntshpile mme o tshepile ba bang. Gomme go bjalo le go lesogana goba monna.

16 Peeletšo ge e senywa ke ge lesogana go ba mothepe a ka se hlokomele peeletšo e lego melao ya yona. Ge monna a ka tlogela mmeletšwa a le kgarebe goba mothepe mme a tšwana le yo mong, gona peeletšo e ka senywa gore lesogana ga le rate mothepe. Ge lesogana goba monna a sa hlokomele go iša dimpho go mothepe go ka ba ye ngwe tsela ya go senya peeletšo go mothepe. Ge mosetsana a sa sepele kamo go kgodišwago lesogana mo go thaka tša gagwe le gona go ka senya peeletšo. Gomme le kgōnōnō ya boloi e a senya peeletšo. Gomme x ga e le lehu ga le senya peeletšano ka ge go ka senyega goba go hwa mosetsana go tla emišwa yo mong go tsoša peeletšo ya mogolo wa gagwe.

Gomme seo se dirwa le go lesogana. Mosetsana goba lesogana ga a na maatla a go gana ge balaetšwa go tseana. Kotopo ge a be a laetšwe go tšeana le Molau Malesa o be a tiengwa ke dinti ke batswadi e lego papagwe Mmarakeng Nkwane gomme a itiwa ke banna kgorong gore a ye bogadi go Molau. Ge peeletšo e senywa ke mosetsana bjalo ka Kotopo gona ditshenyagaleli di swanetše go boa kamoka. Ge peeletšo e senywa ke lesogana gona ga go boe selo go monna.

17 Ge Malatši morwa Madome Monyela a tšhabile le morwedi wa Maotomabe e lego Phopu ba ile ba tsongwa kgwedi kamoka ba le nageng. Gomre ka morago ba hwetšwa bošego ba tlile gae go kgopela dijo go bao ba kwanago nabo. Ke gona ba išwa pele ga batswadi ba bona bao ba sa dumelego tšeano ya bona ka ge Phopu e le mmeeletšwa wa monna yo mong e lego moeng wa naga ya Bolobedu. Gomme Malatši a lefelwa ke papagwe seo a se dirilego. Gomre tšeo a lefetšwego ka tšona tša išwa bogadi bja Phopu le ena ga mmogo. Gomme tefo e bile kgomo tše nne.

18 Ge Pondo Malesa a tšeana le Senyokge Pilusa o be a tšhaba nae ge Lepato a sa buša. Ke gona barwa Lepato e lego bo kgoši Makhušane le ba bang ba swara Pondo gomme ba mo itia ka dithoka gomme ba mo ntšha dintho mo gohle gohle. Ke gona Pondo a tšea mosadi a tšhaba a dula nageng le ena. Gomme ka morago batswadi ba Senyokge ba laela Patamedi papago Pondo gore go ntšhiwe motheko wa go nyala. Gomre motheko wa ntšhiwa Pondo a tšeana le mosadi wa gagwe.

Gomme a buša a tšhaba le moratho wa mosadi Ntlalona. Gomme le gona ba lwa nae a tšhabela Bolobedu.

Ge a boile a laelwa gore a nyale ke gona a ntšha dikgomo a nyala. Ge mothepa o imišitšwe ke mmeeletšwa gomme o išwa bogadi le ge a sešo go fela mo monyalong. Gomme ke gona lesogana o tla fetšiša motheko mosadi a le ka gae. Gomme ga gona tefo ka ge kimišo e le ya mmeeletša wa gagwe.

639

Lenyalo ge le swanetše go phethagago bolela batswadi ba lesogana le ba mosetsana ka kgopelo ya bo lesogana goba ka kgopelo ya bo mosetsana ge ba tsoma motheke. Gomme ge ba bo lesogana
19 ba ka ntšha lenyalo kamoka lesogana ga le a dumelwa go phela le mmeletšwa wa gagwe. Gomme tšhabano e sale ye kgolo.

Ge lenyalo le tšwele mosetsana a sa dumelwa go dula ga ~~batšhabano~~ batswadi ba gagwe bjalo ka peleng. Lenyalō le rerwa ke ba bagolo mo melokong yeo mebedi. Ga e le lesogana le mosetsana ga ba na taolo go lenyalō. Lenyalo la malepe le a rwalwa ke mmaditsela go iša ga gabo mosetsana. Gomme bona ba tla iša pele go nyalela yo mong ka lona. Ge e le dikgomo di tla gagelwa lešaka. Gomme ge lenyalō le fihlile ga bo mosetsana bona ba tla bega badimo gore motheke o tsene mo motseng ke gona badimo ba sebelaele. Ba bo mosetsana ba tsibišwa gantšhi ka go ntšha kgopela metse e lego malepe a mabedi goba pudi. Ke gona batswadi ba mosetsana ba tla tsoma lenyalo. Ge lesogana le rata le ka ya ka noši go kgopela
20 maetse. Gomme le mmaditsela le ena o na le maatla a go kgopela mosadi.

Gomme go kgopelwa mosadi go dirwa fela dipōlōlō. Ge dikgomo di sa lekana mmaditsela ga fiwe tumelelo ya go tšea mosetsana. Gomme o tla laelwa gore dilo kamoka tšeo di tsongwago ke batswadi ba mosetsana di phethege. Monyanya o tšia beke o binwa. Ge lenyalō le feleletše gona lesogana le tla fiwa mosadi yo o a tiago go sepela le diphelegetši tša gagwe e lego hasetsana ba bangwe. Ke gona go tla ba selo se segolo ge ba tloga go bo mosetsana. Gomme ge batšwele ka kgoro ya motse ba tla fiwa mpho ke batswadi ba mosetsana gore ngwana a bona a homole go lla.

Ke gona ge ba sepela ba hwetša noka goba nokana ba swanetše go ema gore ba fiwe sengwe ke ba bo lesogana goba lesogana ka noši. Gomme ge go sa dirwa bjalo gona ba tla ema fao lebaka kamoka. Gape le go robala ba ka robala fao.

639

21 Gomme ge ba fihla kgaufsi le motse wa bo lesogana gona kgato ye ngwe le e ngwe ke tefo ya leseka goba mphiri goba pheta. Ge ba tsena ka kgoro ya motse gona ba tla kwatama fase ka matolo. Gomme fao ba tla emišwa ka selo se segolo se hjala ka pudi goba nku le ge e le lerumo la motse leo e leng thokgola. Ge ba sale tseleng ba swanetše go ja tšohle tšeo di tšwago ga bo mosetsana e le mphago wa bona.

Ge ba tsena ka sefero sa lapa goba moša ba swanetše go kwatama ga e gape. Gomme le gona ba tla fiwa selo sengwe gore ba eme.

Ge ba tsena ka monyako wa ngwako ba tla tšhelwe ka meetse gore yo mong le yo mong a thape. Gomme mo tšhelong ya meetse go opelwa pina ye.

Ngwetšana wa tsoko o a naiwa tšhabela ntlong. Ke gona ba tla feta ka lebelo ka go tšhaba go trapa.

22

Dingwetši ba swanetše go tlola tsoko kamoka ga bona. Gomme ba beolwapeolō e tee kamoka. Ge ba tsene ka ngwakong ba tla fihla ba ema ka dinao. Gomme ba tla fiwa mpho gore ba dule fase. Ge ba dutši ba tla loša kamoka gomme lesogana goba batswadi ba ntšha mpho ye ngwe gape. Ke gona ngwetši ga a na go bonwa sefahlego ke meloko ka moka ya bo lesogana. Gomme bohle bao ba ratago go bona sefahlego sa gagwe ba tla se reka ka dimpho. Ge ba bona sefahlego ga ba na go bolela le ena. Gomme batla buša ba reka polelo ya molomo wa gagwe.

Ga e le papago lesogana le ge a ntšhitše dimpho ga a na go kwa polelo ya ngwetši bophelo kamoka ge e sale yo mōswa. Ngwetši ga e šome selo ge dihlelegetši di sale gona mo motseng. Gape ga e a dumelelwa go sepela le motse ge e se go dula fela ka ntlong.

23

Ngwetši ga a swanela go bonwa a enwa mōfswi. Gape ga dumelelwa go nwa bjalwa. Gomme ngwetši o dula a e phihlile ka ntlong bjetšing bja gagwe. Go ka direga lenyalo la lesogana le mosetsana ka ntle le magadi. Gomme seo se direga ge lesogana e le modiidi batswadi ba gagwe ba hloka magadi goba dikgomo.

Gomme magadi a tla tšwa go ngwana wa bona ge e kata mosetsana .
 Go a direga gona monyanya o hlokofole lenyalong ge monyadi
 a hloka dipudi tša go bolaya. Monyalwa o dula ga gabo
 ge lesogana le sešo go fetša magadi. Ge magadi a fedile a
 ka dula ka thato ya monna. Monyalwa ga dumelelwa go belega
 bana a sale ga gabo.

24 Dikgomo ke some la dikgomo le kgomo ka e tee. Gomme ge
 e le dipudi ke lekgolo le some la dipudi. Gomme ga e le
 malepe ke masome a mahllano goba masome a seelago. Gape
 baagwe ba ntšha masome a mahllano le a mahllano. Ge e le monna
 yo batswadi ba gagwe ba diilago gona magadi a tla tšwa go bo
 rangwane a gagwe le bo-morwa-ragwe kuno yo mong le yo mong
 ka kgonago ka gona. Gomme seo ke sekoloto goba molato o o
 a tlogo go o lefa ka tsela yeo go bana ba bona ge ba hlalelwa
 ke magadi. Ga e le malome a gwe magadi a go thuša lesogana
 ke go nafa mosadi ka ntle le magadi gore a tie a nefe magadi
 ge a bone ngwana wa pele ge e le mosetsana. Magadi a dirwa
 ka dikgomo le dipudi le dinku le malepe. Lenaka la tlou ke
 magadi a dikgoši. Gomme tshipi ya magadi ke lerale leo le
 dirilwego e le patla ya go kokotlela. Le nefiri e a tsena
 magading e lego nefiri ya go tšwara molaleng. Le diphepa di
 a tsena magading. Le tšhêlêstê ke magadi a bohlokwa kuču.
 25 Magadi a kgarebe a fiwa ngwanabo kgarebe wa lesogana goba papago
 kgarebe goba yo mong wa moloko goro a dirwe magadi a mang
 gape. Magadi ga dumelelwe go šumišwa ka ntle le go dira magadi
 a mangwe.

Mohlang magadi a x fihlago a swanetše go išwa pele go
 go dira magadi bjelo bjalo. Se se tšewago ke rrago mothepe
 ke seo se bitšwago mekgwa. Ke gore ka ntle le magadi a dikgomo
 go swanetše go tšwa mekgwa yo mong e lego magadi ao a tšewago
 ke rrago mothepe. Gomme le rrago mothepe o na le ya gagwe
 kabelo ya mekgwe gola morwa a fiwa magadi a dikgomo.

639 Ga e le malome a hwetše selo mo magading a motlogolo wa gagwe wa mothepe. Gomme yo hwetšago kabelo ke rangwane yoo a ka fiwago magadi ge papago mothepe a hloka morwa goba ge rangwane a mothepe a sešo a nyala. Tatago mothepe ga a na go dira ka magadi se a se ratago ge e se go dira magadi a mang ka ona.

26 Kabelo ya rrago mothepe ke seo se bitšwago molomo wa rrago mothepe e lego pudi. Le kobo ya rrago mothepe e lego pondo goba mokgata ke gore mokgopa wa kgomo wo o šogilwego. Le selepe sa dikgomo. Ke gore sa go rema dikota tša šaka la dikgomo. Gomme sona ke pudi goba lesome la mašeleng. Le thupa ya dikgomo ke gore sa go gapa sehano sa mašeleng. Le sa go fagodiša dikgomo tša dipholo ke pudi goba mašeleng a mahano. Mphaka wa dikgomo. Ke gore ge o sa ntšha mphaka wa dikgomo gona kgomo ya hwa ga bana go e ja ke gona o tla ya wa rwala wena mong wa magadi. Bjalo o swanetše go ntšha ye ngwe kgomo ya go lefa yela ya go hwa. Le gempe ya rrago mothepe. Ke sehano sa mašeleng goba pudi. Le katiba (kefa) ya rrago mothepe ke sehano sa mašeleng goba pudi. Gomme tše kamoka ke kabelo ya rrago mothepe ka ntle le magadi a mothepe.

Gomme kabelo ya rrago mothepe ke molomo wa rrago kgarebe e lego pudi goba lesome la mašelen. Mokgata ke mokgopa wa kgomo goba pondo.

Tšhuwe ya ngwana ke pondo goba pudi tše pedi. Tšhuwe ke ditšhila tše rrago mothepe a beng a di swara ge e sale ngwana. Gom e tše kamoka ke kabelo ya rrago mothepe ka ntle ga magadi a dikgomo le kabelo ya rrago mothepe. Gomme ka ntle ga tše go na le tše dingwe tše e lego kabelo ya moloko kamoka. Ge lesogana le phethile tšhile tše ka godimo le ra go tšea mosadi le le swanetše go ntšha pudi ya go fofora tsoko. Ke gore kgarebe e tloše tsoko ya ga gabo. Gomme pudi e bolawe e lewe ke moloko kamoka. Gomme le ntšhe pudi ya kgata-lapa ke gore lesogana ga le a swanelwa go tla ga bo mothepe ge mothepe o tsene bongopeng.

639

K34/33

28 Gomme ke gona ge a ka tla a tlo ntšha pudi. Gomme le yona e a bolawa ya lewa ke moloko. Gape sa mafelelo lesogana le ntšha pudi ya hlomola-mose. Ke gore mothepe o se sa swara mose go ya hudung go setl mabele. Gomme le yona e a bolawa ya lewa ke moloko le ga mogo le lona lesogana. Monyadi le monyadiwa ba ka fiwa dineo ke meloko le bagwera. Mmago mothepe o swanetše go fa morwedi wa gagwe mpho ya lešapelo e lego sa go hlapišetša monna ka gare. Gape a ka fiwa le tše ding tše bjalo tša go šomela ka gare. Gomme ga e le lesogana le tla fiwa selepe le lerumo ke rrago lona. Gape le megoma ba ka fiwa bohle ke meloko. Gomme mohlang mothepe a tloga ka gae go tla bolawa dipudi le dinku. Gomme go ka bolawa tše pedi goba tše tharo le ge e le kgomo. Gomme badimo ba swanetše go tsibišwa ge ngwana a tloga motseng gore ba mo

29 lokišetše ditsela tša mo a yago. Gomme badimo ba tla fiwa marapo (mašapo) a diruiwa tšeo dibolailwego. Gomme ba tla leletšwa mapatata ke ~~mmikw~~ moloko.

Gomme dijo tša badimo di abiwa ke rrago mothepe. Monyadi le monyadiwa ba ba gona mommotseng ge go dirwa monyanya. Gomme go a binwa gwa opelwa ge go lewa monyanya. Kopelo ya monyanya e opelwa ke ba bo monyadi. Gomme bona ba opela ba re:-Tšhilo le lwala re tšere ba tla šala ba e ja walala. Ke gore ba tla ja mabele e le dithoro. Gomme ba bo monyadiwa bona ba opela ba re:-ngwana wa rena o ya re dirilwe ke marua a kgomo. Ke gore ka go rata dikgomo ngwana wa rena o a re tlogela. Monyalwa o hlahlobiwa ke manyadi ge diphelegetši di tlogile kamoka.

Gomme ge go ka hwetšwa e se kgarebe o bošetšwa ga gabo gomme ke molato wo mogolo go yo a hwetšwago go ba modiri wa taba yeo.

30 Lenyalo le fela pele ge monyadiwa a sešo go tloga ka gae. Kopano ya mathomo ya monna le mosadi e thoma mohlang go tlogago basetsana ba di phelegetši ga gabo lesogana.

639

Gomme mohlang wa kopano ya monna le mosadi monna o swanetše go ntšha mpho ya go dira kopano. Gomme mpho yeo ge e se gona go ka tšea lebaka le le leele monna a sa hwetše kopano le mosadi.

Gomme mpho ye ke ya mosadi go šupa goba ena ke kgarebe. Ge go ka hwetšwa goba mosadi ke mosadi ga se kgarebe gona ke moo e leng molato. Gomme ke gona monna o tla tsogela kgorong e sale gosasa go bega sello ka go hlaba mokgoši. Ka go realo banna kamoka le ba motse ba tla tseba goba monyadiwa ke mosadi. Ga e le mpho ke pudi tše pedi goba pondo. Gomme mpho ye nwe e dirwa monyadiwa a sale gae e leng mosopollo. Gomme mosopollo go šupa gore monyadiwa ke kgarebe. Ge magadi a tšwele ka moka gomme go šetše mosopollo lesogana ga lena go fiwa mosadi la tloga nae. Mosopollo ke pondo tše hlano goba tše seletšego.

31

Gomme seo ke sa mosetsana. Ga e le mpho ya kopano e lego pondo mosetsana a ka efa yo a moratago wa moloko. Ge monyadiwa a ka hwetšwa e le kgarebe o tla tumišega kudu go monna le moloko wa bona ba babedi.

Gomme o tla fiwa dimpho tše ntšhi ke meloko kamoka ge go kwetše gore ke kgarebe.

Gomme ge a ka hwetšwa e le mosadi gona gana go ratwa ke batho. Gomme polelo e re dikgomo tša rena di boile go nyala motho e le mosadi.

Ke gona modiri wa taba o tla ntšha kgomo goba some la dipudi.

Gomme ge a seletšwa a ka senywa ke monyadi ga a lefišwe ke gona batswadi ba tla romela monyadiwa go bo lesogana,

32

Ge mosetsana a ka senywa ke mothe fela gona o swanetše go lefišwa gore dilo tšeo di romelwe ke batswadi ba mothepa ga mmogo le mothepa ga gabo monna.

Ka go realo ke gore le dilo tše dingwe monyadi a ka se sa dintšha tše bjalo ka mekgwa le dimpho tša monyadiwa. Gomme batswadi ba monyadiwa ba tla tsoma fela magadi magolo e lego dikgomo. Gomme mothepa yo bjalo ga a direlwe monyanya ke batswad: ba gabo monna.

End S.639

Ka Motlalekgomo